

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

kṛṣṇayajurvēdīya taittirīya brāhmaṇē
॥ *prathamāṣṭakē caturthaḥ praśnaḥ* ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ prathamāṣṭakē caturthaḥ praśnaḥ ॥

hariḥ ō(4)m ।
ubhayē vā ētē prajāpātēradhyāsṛjyanta ।
dēvāścāsūrāśca ।
tānna vyajānāt ।
imē'nya imē'nya iti ।
sa dēvāṅ śūnākarōt ।
tānabhyaṣuṅōt ।
tānpavitrēṅāpunāt ।
tānparastātpavitrāsyā vyagrḥṅāt ।
tē grahā abhavaṅ ।
tadgrahāṅṅam grahaṭvam ॥ 1 ॥

dēvatā vā ētā yajamānasya grḥē grḥyantē ।
yadgrahāḥ ।
vidurēnam dēvāḥ ।
yasyaivam viduṣā ētē grahā grḥyantē ।
ēṣā vai sōmaśyāhutiḥ ।

Please let us know of any errors in this text.

yadupāḡśuḥ |
sōmēna dēvāgstārpayāṇīti khalu vai sōmēna yajatē |
yadupāḡśuḥ juhōti |
sōmēnaiva taddēvāgstārpayati |
yadgrahāñjuhōti || 2 ||

dēvā ēva taddēvāngacchanti |
yaccāmasāñjuhōti |
tēnaivānūrūpēṇa yajāmānaḥ suvarḡgaḥ lōkamēti |
kiṃ nvētaḡra āsīdityāhuḥ |
yatpātrāṇīti |
iyam vā ētaḡra āsīt |
mr̥ṇmayāṇi vā ētānyāsanṇ |
tairdēvā na vyāvṛtāmagacchanṇ |
ta ētāni dārumayāṇi pātrāṇyapaśyanṇ |
tānyākurvata || 3 ||

tairvai tē vyāvṛtāmagacchanṇ |
yaddārumayāṇi pātrāṇi bhavānti |
vyāvṛtāmēva tairyajāmānō gacchati |
yāni dārumayāṇi pātrāṇi bhavānti |
amumēva tairlōkamabhijāyati |

yāni mṛnmayāni |
imamēva tairlōkamabhijāyati |
brahmavādinō vadanti |
kāscatāśraḥ sthālīrvāyavyāḥ sōmagrahaṇīriti |
dēvā vai pṛśṇimaduhraṇṇ || 4 ||

tasyā ētē stanā āsanṇ |
iyam vai pṛśṇih |
tāmādityā ādityasthālyā
catuṣpadaḥ paśūnaduhraṇṇ |
yadādityasthālī bhavāti |
catuṣpada ēva tayā paśūṇ yajāmāna imāṃ dūhē |
tāmindra ukthyasthālyēndriyamāduhat |
yadukthyasthālī bhavāti |
indriyamēva tayā yajāmāna imāṃ dūhē |
tām viśvēdēvā āgrayaṇasthālyōrjamaduhraṇṇ |
yadāgrayaṇasthālī bhavāti || 5 ||

ūrjamēva tayā yajāmāna imāṃ dūhē |
tām mānuṣyā dhruvasthālyā yūraduhraṇṇ |
yaddhruvasthālī bhavāti |
āyūrēva tayā yajāmāna imāṃ dūhē |

sthālyā gr̥hṇāti |

vāyavyēna juhōti |

tasmādanyēna pātrēṇa paśūnduhanti |

anyēna pratigr̥hṇanti |

athō vyāvṛtamēva tadyajāmānō gacchati || 6 ||

grahatvam grahāñjuhōtyākurvatāduhrannāgrayaṇasthālī
bhavāti navā ca || 1 ||

yuvaḡ surāmamaśvinā |

namucāvā'surē sacā |

vipipānā śubhaspatī |

indraṃ karmāsvāvatam |

putramiva pitarāvaśvinōbhā |

indrāvataṃ karmaṇā daḡsanābhiḥ |

yathsurāmaṃ vyapibaḥ śacībhiḥ |

sarāsvatī tvā maghavannabhīṣṇāt |

ahāvyaḡgnē havirāsyē tē |

srućivā ghṛtaṃ camū iva sōmaḥ || 7 ||

vājasaniḡ rayimaśmē suvīrām |

praśastaṃ dhēhi yaśasaṃ bṛhantām |

yasminnaśvāsa ṛṣabhāsa ukṣaṇaḥ |

vaśā mēṣā avasṛṣṭāsa āhutāḥ |
kīlālapē sōmapṛṣṭhāya vēdhasē |
hr̥dā maṭim̐ jānaya cārūmagṇayē |
nānā hi vām̐ dēvahitaḡ sadō mītam |
mā saḡsr̥kṣāthām̐ paramē vyōmanṇ |
surā tvamasi śuṣminī sōmā ēṣaḥ |
mā mā higsīḥ svām̐ yōnimāviśanṇ || 8 ||

yadatrā śiṣṭaḡ raśinaḥ sutasyā |
yadindrō apibacchacībhiḥ |
aḥam̐ tadāsyā manāsā śivēnā |
sōmaḡ rājānamīha bhakṣayāmi |
dvē sruṭī āsr̥ṇavam̐ pitṛṇām |
aḥam̐ dēvānām̐uta martyānām |
tābhyām̐idaḡ viśvam̐ bhuvānaḡ samēti |
antarā pūrvamapāram̐ ca kētum |
yastē dēva varuṇa gāyatrachāndāḥ pāśaḥ |
taḡ ta ētēnāvāyajē || 9 ||

yastē dēva varuṇa triṣṭupchāndāḥ pāśaḥ |
taḡ ta ētēnāvāyajē |
yastē dēva varuṇa jagātichāndāḥ pāśaḥ |

taṃ ta' ētēnāvayajē |
sōmō vā ētasya' rājyamādattē |
yō rājā sanrājyō vā sōmēna yajatē |
dēvasuvāmētāni havīgṣi bhavanti |
ētāvāntō vai dēvānāg' savāḥ |
ta ēvāsmāi savānprayacchanti |
ta ēnaṃ punaḥ suvantē rājyāya' |
dēvasū rājā bhavati || 10 ||

sōmā' āviśaṃ yajē rājyāyaikāṃ ca || 2 ||

udāsthāddēvyaditirviśvarūpī |
āyuryajñapatāvadhāt |
indrāya kṛṇvatī bhāgam |
mitrāya varuṇāya ca |
iyam vā agnihōtrī |
iyam vā ētasya niśidati |
yasyāgnihōtrī niśidati |
tāmutthāpayēt |
udāsthāddēvyaditiriti |
iyam vai dēvyaditiḥ || 11 ||

imāmēvāsmā utthāpayati |
āyuryajñapatāvadhādityāha |
āyūrēvāsmindadhāti |
indrāya kṛṇvati bhāgaṃ mītrāya
varuṇāya cētyāha |
yathā yajurēvaitat |
avartim vā eṣaitasya pāpmānaṃ
pratīkhyāya niṣīdati |
yasyāgnihōtryupāsṛṣṭā niṣīdati |
tāṃ duḡdhvā brāhmaṇāya dadyāt |
yasyānnaṃ nādyāt |
avartimēvāsmīnpāpmānaṃ pratimuñcati || 12 ||

duḡdhvā dādāti |
na hyadrṣṭā dakṣiṇā dīyatē |
pṛthivīm vā eṭasya payaḥ praviśati |
yasyāgnihōtraṃ duhyamānagg skandāti |
yadadya duḡdham pṛthivīmasakta |
yadōṣadhīrapyasāradyadāpaḥ |
payō gṛhēṣu payō aghniyāsu |
payō vathsēṣu payō astu tanmayītyāha |

payā' ēvātmangr̥hēṣu' paśuṣu' dhattē |
apa upāsṛjati || 13 ||

adbhirēvainaḍāpnōti |
yō vai yajñasyārtēnānārtag' saḡsṛjati |
ubhē vai tē tarhyārchataḥ |
ārchati khalu vā ētadāgnihōtram |
yadduhyamānag' skandati |
yadabhiduhyāt |
ārtēnānārtam yajñasya saḡsṛjēt |
tadēva yādṛkkīdṛkca' hōtavyām |
athānyām dugdhvā punarhōtavyām |
anārtēnaiṅvārtam yajñasya niṣkarōti || 14 ||

yadyuddrūtasya skandēt |
yattatō'hutvā punarēyāt |
yajñam vicchindyāt |
yatra skandēt |
tanniṣadya punargr̥hṇīyāt |
yatraiva skandati |
tata' ēvainaṭpunargr̥hṇāti |
tadēva yādṛkkīdṛkca' hōtavyām |

athānyāṃ duḡdhvā punarhōtavyāṃ |
anārtēnaivārtam yajñasya niṣkarōti || 15 ||

vivā ētasyā yajñaśchidyatē |
yasyāgniḥotrē'dhiśritē svā'ntarā dhāvati |
rudraḥ khalu vā ēṣaḥ |

yadagniḥ |

yadgāmanvatyāvartayēt |

rudrāyā paśūnapidadhyāt |

apaśuryajāmānaḥ syāt |

yadapō'nvatiṣiñcēt |

anādyamagnērāpaḥ |

anādyamābhyāmapidadhyāt |

gārhāpatyādbhasmādāyā |

idaṃ viṣṇurvicākramaṃ iti

vaiṣṇavyarcā'havanīyāddhvaḡsayannudravēt |

yajñō vai viṣṇuḥ |

yajñēnaiva yajñaḡ santānōti |

bhasmānā paḍamapivapaṭi śāntyai || 16 ||

vai dēvyaditirmuñcati sṛjati karōti karōtyābhyāmapi -
dadhyātpañca ca || 3 ||

nivā ētasyāhavanīyō gārḥapatyaṃ kāmayatē |
ni gārḥapatya āhavanīyām |
yasyāgnimanūddhṛtaḡ sūryō'bhiniṃrōcati |
darbhēṇa hirāṇyaṃ praḇadhyā' pūrastāddharēt |
athāgnim |
athāgnihōtram |
yaddhirāṇyaṃ pūrastāddharāti |
jyōtirvai hirāṇyaṃ |
jyōtirēvaināṃ paśyannuddharāti |
yadagnim pūrvaḡ haratyathāgnihōtram || 17 ||

bhāgadhēyēnaiivaināṃ praṇayati |
brāhmaṇa āṛṣēya uddharēt |
brāhmaṇō vai sarvā dēvatāḥ |
sarvābhirēvaināṃ dēvatābhiruddharāti |
agnihōtramūpasādyātamitōrāsīta |
vratamēva haṭamanūmriyatē |
antaṃ vā ēṣa ātmanō gacchati |
yastāmyāti |
antāmēṣa yajñasyā' gacchati |
yasyāgnimanūddhṛtaḡ sūryō'bhiniṃrōcati || 18 ||

punaḥ samanyaḥ juhōti |
antēnaivāntaṃ yajñasya niṣkarōti |
varuṇō vā ētasya yajñaṃ gr̥hṇāti |
yasyāgnimanūddhṛtaḡ sūryōbhiniṃrōcati |
vāruṇaṃ caṛuṃ nirvāpēt |
tēnaiva yajñaṃ niṣkr̥ṇītē |
ni vā ētasyāhavanīyō gār̥hapatyaṃ kāmayatē |
ni gār̥hapatya āhavanīyām |
yasyāgnimanūddhṛtaḡ sūryō'bhyūdēti |
caturgr̥hītamājyām purastāddharēt || 19 ||

athāgnim |
athāgnihōtram |
yadājyām purastāddharāti |
ētadvā agnēḥ priyaṃ dhāmā |
yadājyām |
priyēṇaivainaṃ dhāmnā samārdhayati |
yadagnim pūrvaḡ haratyathāgnihōtram |
bhāgadhēyēnaivainaṃ praṇayati |
brāhmaṇa āṛṣēya uddharēt |
brāhmaṇō vai sarvā dēvatāḥ || 20 ||

sarvābhirēvainaṃ dēvatābhiruddhāṛati |
parācī vā ētasmai vyucchantī vyucchati |
yasyāgnimanūddhṛtaḡ sūryō'bhyūdēti |
uṣāḥ kētunā juṣatām |
yajñaṃ dēvēbhirinvitam |
dēvēbhyō madhumattamagg svāhēti
pratyanniṣadyājyēna juhuyāt |
praticimēvāsmāi vivāsayati |
agnihōtramūpasādyātamitōrāsīta |
vratamēva haṭamanū mriyatē |
antaṃ vā ēṣa ātmanō gacchati || 21 ||

yastāmyāti |
antāmēṣa yajñasya gacchati |
yasyāgnimanūddhṛtaḡ sūryō'bhyūdēti |
punāḥ samanya juhōti |
antēnaivāntaṃ yajñasya niṣkārōti |
mitrō vā ētasya yajñaṃ grhṇāti |
yasyāgnimanūddhṛtaḡ sūryō'bhyūdēti |
maitraṃ caṛuṃ nirvāpēt |

tēnaiṡa yajñam niṣkrīṅitē |

yasyāhavanīyē' nūdvātē gārḥapatya udvāyēt || 22 ||

yadāhavanīyamanūdvāpya gārḥapatyaṃ manthēt |
vicchindyāt |

bhrātrīvyamasmai janayēt |

yadvai yajñasya vāstavyaṃ kriyatē |

tadanū ruḍrō'vacarati |

yatpūrvāmanvavasyēt |

vāstavyamaḡnimupāsīta |

ruḍrō'sya paśūṅghātūkaḥ syāt |

āhavanīyamūdvāpya |

gārḥapatyaṃ manthēt || 23 ||

itaḥ prāthamaṃ jajñē aḡniḥ |

svādyōnēradhī jātavēdāḥ |

sa gāyatriyā triṣṭubhā jagātyā |

dēvēbhyō havyaṃ vāhatu prajānanniti |

chandōbhirēvainagḡ svādyōnēḥ prajānāyati |

gārḥapatyaṃ manthati |

gārḥapatyaṃ vā anvāhitāḡnēḥ paśava upātiṣṭhantē |

sa yaduḍvāyāti |

tadanū paśavō'pa krāmanti |

iṣē rayyai rāmasva || 24 ||

sahasē dyumnāya |

ūrjē patyāyētyāha |

paśavō vai rayiḥ |

paśūnēvāsmāi ramayati |

sārasvatau tvōthsau samindhātāmityāha |

ṛksāmē vai sārasvatāvuthsau |

ṛksāmābhyāmēvainaḡ samindhē |

samrāḍasi virāḍasītyāha |

rathantaram vai samrāt |

bṛhadvirāt || 25 ||

tābhyāmēvainaḡ samindhē |

vajrō vai cakram |

vajrō vā ētasya yajñam vicchinatti |

yasyānō vā rathō vā'ntarā'gnī yāti |

āhavanīyamudvāpya |

gārhapatyāduddhārēt |

yadāgnē pūrvaṃ prabhṛtaṃ padaḡ hi tē |

sūryasya raśmīnanvātātāna |

tatrā rayiṣṭhāmanu sambhāraitam |
saṃ naḥ srja sumatyā vājavyēti || 26 ||

pūrvēṇaivāsyā yajñēnā yajñamanu saṃ tānōti |
tvamāgnē saprathā asītyāha |
agniḥ sarvā dēvatāḥ |
dēvatābhirēva yajñaḡ saṃ tānōti |
agnayē pathikṛtē purōḍāsāmaṣṭākāpālaṃ nirvāpēt |
agnimēva pāthikṛtagg svēnā bhāgadhēyēnōpā dhāvati |
sa ēvaināṃ yajñiyāṃ panthāmapī nayati |
anaḍvāndakṣiṇā |
vahī hyēṣa samṛddhyai || 27 ||

haratyathāgnihōtram nimirōcati harēddēvatā
gacchatyudvāyēnmanthēdramasva bṛhadvirāḍiti navā ca || 4 ||

ni vai pūrvaṃ trīṇi nimirōcati darbheṇa yaddhiraṇyamagnihōtram
punarvaruṇō vāruṇaṃ ni vā ētasyābhyūdēti caturgrhītamājyaṃ
yadājyaṃ parācyuṣāḥ punarmitrō maītram yasyāhavanīyē'nudvātē
gārhāpatyē yadvai manthēduddhārēt ||

yasyā prātassavanē sōmō'tiricyātē |
mādhyāndinaḡ savānaṃ kāmayāmānō'bhyatiricyātē |
gaurdhāyati marutāmiti dhayadvatīṣu kurvanti |
hinasti vai sandhyadhītam |

sandhīva khalu vā ētat |
yathsavānasyātiricyatē |
yaddhayādvatīṣu kurvanti |
sandhēḥ śāntyai |
gāyatraḡ sāmā bhavati pañcadaśaḥ stōmaḥ |
tēnaiva prātassavaṇāna yaṅti || 28 ||

marutvatīṣu kurvanti |
tēnaiva mādhyāndināthsavānāna yaṅti |
hōtūscamaśamanūnnāyantē |
hōtā'nūśaḡsati |
madhyata ēva yajñaḡ samādadhāti |
yasya mādhyāndinē savānē sōmō'tiricyatē |
ādityaḡ tṛtīyasavaṇaḡ kāmayamānō'bhyatiricyatē |
gaurivītaḡ sāmā bhavati |
atiriktaḡ vai gaurivītam |
atiriktaḡ yathsavānasyātiricyatē || 29 ||

atiriktasya śāntyai |
baṇmahāḡ asi sūryēti kurvanti |
yasyaivādityasya savānasya kāmēnātiricyatē |
tēnaivainaḡ kāmēna samārdhayanti |

gaurivītaḡ sāmā bhavati |
tēnaiva mādhyāndināthsavanānna yānti |
saptadaśaḥ stōmaḥ |
tēnaiva tr̥tīyasavanānna yānti |
hōtūścamaśamanūnnāyantē |
hōtā'nūśaḡsati || 30 ||

mādhyata ēva yajñaḡ samādadhāti |
yasyā tr̥tīyasavanē sōmōtiricyēta |
ukthyam kurvīta |
yasyōkthyē'tiricyēta |
atirātram kurvīta |
yasyātirātrē'tiricyātē |
tattvai duṣprajñānam |
yajamānaḡ vā ētatpaśava āsāhya yanti |
bṛhathsāmā bhavati |
bṛhadvā imānlōkāndādhāra |
bārhātāḥ paśavaḥ |
bṛhataivāsmāi paśūndādhāra |
śipiviṣṭavātīṣu kurvanti |
śipiviṣṭō vai dēvānām puṣṭam |

puṣṭyaivainaḡ samārdhayanti |
hōtūścamaśamanūnnāyantē |
hōtā'nuśaḡsati |
maḍhyata ēva yajñaḡ samādadhāti || 31 ||

yanti savānasyātiricyātē śaḡsati dādharāṣṭau ca || 5 ||

ēkaikō vai janatāyāmindraḥ |
ēkaḡ vā ētāvindrāmabhi śaḡsunutaḥ |
yau dvau śaḡsunutaḥ |
prajāpatirvā ēṣa vitāyatē |
yadyajñaḥ |
tasya grāvāṅō dantāḥ |
anyataram vā ētē śaḡsunvatōrnirbāphsati |
pūrvēṅōpasṛtyā dēvatā ityāhuḥ |
pūrvōpasṛtasya vai śrēyānbhavati |
ētivāntyājyāni bhavāntyabhijityai || 32 ||

marutvatīḥ pratipadaḥ |
marutō vai dēvānāmapārājitamāyatānam |
dēvānāmēvāpārājita āyatānē yatatē |
ubhē bṛhadrathantarē bhāvataḥ |
iyam vāva rāthantaram |

asau br̥hat |
ābhyāmēvainaṁantarēti |
vācaśca manāsaśca |
prāṇāccāpānācca |
dīvaśca pṛthivyāśca || 33 ||

sarvāsmādvittādvēdyāt |
abhivartō brāhmasāmaṁ bhavāti |
suvarḡasyā lōkasyābhivṛṭṭyai |
abhijidbhāvati |
suvarḡasyā lōkasyābhijityai |
viśvajidbhāvati |
viśvāsyā jityai |
yasya bhūyāḡsō yajñakṛatava ityāhuḥ |
sa dēvatā vṛṅkta iti |
yadyāgniṣṭōmaḥ sōmaḥ parastāthsyāt || 34 ||

ukthyaṁ kurvīta |
yadyukthyaḥ syāt |
atirātraṁ kurvīta |
yajñakṛatubhirēvāsyā dēvatā vṛṅktē |
yō vai chandōbhirabhivbhavāti |

sa saḡsunvatōraḡbhibhāvati |
saḡmvēsāya tvōpavēsāya tvētyāha |
chandāḡsi vai saḡmvēsa upavēsah |
chandōbhirēvāsya chandāḡsyabhibhāvati |
iṣṭargō vā ṛtvijāmadhvaryuḥ || 35 ||

iṣṭargaḥ khalu vai pūrvō'rṣṭuḥ kṣīyatē |
prāṇāpānau mṛtyōrmā pātamityāha |
prāṇāpānayōrēva śrāyatē |
prāṇāpānau mā mā hāsiṣṭamityāha |
nainam purā''yuṣah prāṇāpānau jāhitaḥ |
ārtim vā ētē niyanti |
yēṣāḡm dīkṣitānāḡm pramīyatē |
tam yadavavarjēyuh |
krūrakṛtāmivaiṣāḡm lōkaḥ syāt |
āhāra dahēti brūyāt || 36 ||

tam dakṣiṇatō vēdyai nidhāya |
sarparājñiyā ṛgbhiḥ stūyuh |
iyam vai sarpātō rājñī |
asyā ēvainam parīdadati |
vyṛddham tadityāhuḥ |

yathstutamānānuśastamiti |
hōtā prathamāḥ prācīnāvītī mārjāliyaṃ pariyaṭ |
yāmīraṇubruvaṇṇ |
sarparājñināṃ kīrtayēt |
ubhayōrēvaināṃ lōkayōḥ paridadati || 37 ||

athō dhuvantyēvaināṃ |
athō nyēvāsmāi hnuvatē |
triḥ pariyaṅti |
traya imē lōkāḥ |
ēbhya ēvaināṃ lōkēbhyō dhuvatē |
triḥ punaḥ pariyaṅti |
ṣaṭṭhsampādyantē |
ṣaḍvā ṛtavaḥ |
ṛtubhirēvaināṃ dhuvatē |
agna āyūḡṣi pavasa iti pratipadāṃ kurvīraṇṇ |
rathantarasāmaṣṅg sōmaḥ syāt |
āyūrēvātmandādhatē |
athō pāpmānāmēva vijahātō yanti || 38 ||

abhijityai pṛthivyāśca syādadhvaṛyurbrūyāllōkayōḥ
paridadati kurvīraḡg strīṇi ca || 6 ||

asuryaṃ vā ētasmdvarṇaṃ kṛtvā |
paśavo vīryāmapākṛānti |
yasya yūpō virōhāti |
tvāṣṭraṃ bahurūpamālabhēta |
tvaṣṭā vai rūpāṇāmīśē |
ya ēva rūpāṇāmīśē |
sō'sminpaśuṅ vīryaṃ yacchati |
nāsmātpaśavo vīryāmapā krāmanti |
ārtiṃ vā ētē niyānti |
yēṣāṃ dīkṣitānāmagnirudvāyāti || 39 ||

yadāhavanīyā udvāyēt |
yattaṃ manthēt |
vicchīndyāt |
bhrātrīvyamasmai janayēt |
yadāhavanīyā udvāyēt |
āgnīddhrāduddhārēt |
yadāgnīddhra udvāyēt |
gāṛhapatyāduddhārēt |
yadgāṛhapatya udvāyēt |
atā ēva punārmanthēt || 40 ||

atra vāva sa nilāyatē |
yatra khalu vai nilīnamuttamaṃ paśyānti |
tadēnamicchanti |
yasmāddārōrudvāyēt |
tasyāraṇī kuryāt |
krumukamapī kuryāt |
ēṣā vā agnēḥ priyā tanūḥ |
yatkrumukaḥ |
priyayaivainam tanuvā samārdhayati |
gāṛhāpatyaṃ manthati || 41 ||

gāṛhāpatyō vā agnēryōniḥ |
svādēvainaṃ yōnēṛjanayati |
nāsmāi bhrātṛvyaṃ janayati |
yasya sōmā upadasyēt |
suvarṇaḡ hiraṇyaṃ dvēdhā vicchidyā |
ṛjīṣē'nyadā dhūnyāt |
juhuyādanyat |
sōmāmēvābhiṣuṇōti |
sōmaṃ juhōti |

sōmāsyā vā abhiṣūyamāṇasya priyā
tanūrudākṛāmat || 42 ||

tathasuvarṇaḡ hirāṇyamabhavat |
yathasuvarṇaḡ hirāṇyaṃ kurvanti |
priyayaivaināṃ tanuvā samārdhayanti |
yasyākṛītaḡ sōmāmapaharēyuh |
krīṇīyādēva |
saiva tataḥ prāyaścittiḥ |
yasyā krītamāpaharēyuh |
ādārāgścā phālgunāni cābhiṣuṇuyāt |
gāyatrī yaḡ sōmāmāharat |
tasya yō'ḡsuḥ parā'patat || 43 ||

ta ādārā abhavanṇ |
indrō vṛtramahanṇ |
tasya valkaḥ parā'patat |
tāni phālgunānyabhavanṇ |
paśavō vai phālgunāni |
paśavaḥ sōmō rājā |
yadādārāgścā phālgunāni cābhiṣuṇōti |
sōmāmēva rājānamabhiṣuṇōti |

śr̥tēnā prātassavaṇē śr̥ṇīyāt |

dadhnā maḍhyandinē || 44 ||

nītamiśrēṇā tr̥tīyasavaṇē |

agniṣṭōmaḥ sōmaḥ syādrathantarāsāmā |

ya ēvartvijō vṛtāḥ syuh |

ta ēnaṃ yājayēyuh |

ēkām gām dakṣiṇām dadyāttēbhya' ēva |

punaḥ sōmām kr̥ṇīyāt |

yajñēnaiva tadyajñamicchati |

saiva tataḥ prāyaścittiḥ |

sarvābhyō vā ēṣa dēvatābhyaḥ sarvēbhyaḥ

pr̥ṣṭhēbhya' ātmānamāguratē |

yaḥ satrāyāguratē |

ētāvānkhalu vai puruṣaḥ |

yāvādasya vittam |

sarvavēdasēnā yajēta |

sarvapr̥ṣṭhō'sya sōmaḥ syāt |

sarvābhya' ēva dēvatābhyaḥ sarvēbhyaḥ pr̥ṣṭhēbhya'

ātmānam niṣkr̥ṇītē || 45 ||

udvāyati manthēnmanthatyakraṁatparā'pātanmaḍhyandīna
āguratē pañca ca ॥ 7 ॥

pavāmānaḥ suvarjanaḥ |
pavitrēṇa vicarṣaṇiḥ |
yaḥ pōtā sa punātu mā |
punantu mā dēvajanaḥ |
punantu manāvō dhiyā |
punantu viśva āyavaḥ |
jātāvēdaḥ pavitravat |
pavitrēṇa punāhi mā |
śukrēṇa dēva dīdyat |
agnē kratvā kratūgranu ॥ 46 ॥

yattē pavitrāmarciṣi |
agnē vitātamantarā |
brahma tēna punīmahē |
ubhābhyāṁ dēva savitaḥ |
pavitrēṇa savēna ca |
idaṁ brahmā punīmahē |
vaiśvadēvī punatī dēvyāgāt |
yasyai bahvīstanuvō vītaprṣṭhāḥ |

tayā madāntaḥ sadha mādyēṣu |
vayagg syāma patāyō rayīṇām || 47 ||

vaiśvānarō raśmibhirmā punātu |
vātaḥ prāṇēnēṣirō māyōbhūḥ |
dyāvāprṭhivī payāsā payōbhiḥ |
ṛtāvārī yajñiyē mā punītām |
bṛhadbhiḥ savitastṛbhiḥ |
vaṛṣiṣṭhairdēva manmābhiḥ |
agnē dakṣaiḥ punāhi mā |
yēnā dēvā apūnata |
yēnāpō divyaṃ kaśaḥ |
tēnā divyēna brahmaṇā || 48 ||

idaṃ brahmā punīmahē |
yaḥ pāvamānīradhyēti |
ṛṣibhiḥ sambhṛtaḡ rasām |
sarvaḡ sa pūtamaśnāti |
svaditam mātariśvānā |
pāvamānīryō adhyēti |
ṛṣibhiḥ sambhṛtaḡ rasām |
tasmai sarāsvatī duhē |

kṣīraḡ sarpirmadhūḍakam |
pāvamānīḥ svastyayanīḥ || 49 ||

sudughā hi payāsvatīḥ |
ṛṣibhiḥ sambhṛtō rasaḥ |
brāhmaṇēṣvamṛtaḡ hitam |
pāvamānīrdīśantu naḥ |
imaḡ lōkamathō amum |
kāmanthsamārdhayantu naḥ |
dēvīrdēvaiḥ samābhṛtāḥ |
pāvamānīḥ svastyayanīḥ |
sudughā hi ghṛtaścutāḥ |
ṛṣibhiḥ sambhṛtō rasaḥ || 50 ||

brāhmaṇēṣvamṛtaḡ hitam |
yēnā dēvāḥ pavitrēṇa |
ātmānaḡ punatē sadā |
tēnā sahasradhārēṇa |
pāvamānyaḥ pūnantu mā |
prājāpatyaḡ pavitrām |
śatōdyāmaḡ hiraṇmayām |
tēnā brahmaṇvidō vāyam |

pūtaṃ brahmā punīmahē |
indraḥ sunītī saha mā punātu |
sōmaḥ svastyā varuṇaḥ samīcyā |
yamō rājā pramṛṇābhiḥ punātu mā |
jātavedā mōrjayāntiā punātu || 51 ||

anu rayīṇāṃ brahmaṇā svastyayānīḥ sudughā hi ghṛtaścuta
rṣibhiḥ sambhṛtō rasaḥ punātu trīṇi ca || 8 ||

prajā vai satramāsata tapastapyamānā ajuhvatīḥ |
dēvā apasyaṅcamasaṃ ghṛtasyā pūrṇagg svadhām |
tamupōdatiṣṭhantamājuhavuḥ |
tēnārdhamāsa ūrjamavārundhata |
tasmā dardhamāsē dēvā ijjantē |
pitarō'pasyaṅcamasaṃ ghṛtasyā pūrṇagg svadhām |
tamupōdatiṣṭhantamājuhavuḥ |
tēnā māsyūrjamavārundhata |
tasmānmāsi pitṛbhyāḥ kriyatē |
maṇuṣyā apasyaṅcamasaṃ ghṛtasyā pūrṇagg
svadhām || 52 ||

tamupōdatiṣṭhantamājuhavuḥ |
tēnā dvayīmūrjamavārundhata |

tasmāddvirahnō manuṣyēbhya upāhriyatē |
prātaścā sāyaṃ ca |
paśavō'paśyañcamasaṃ ghṛtasyā pūrṇagg svadhām |
tamupōdatiṣṭhantamājuhavuh |
tēnā trayīmūrjamavārundhata |
tasmātrirahnāḥ paśavaḥ prērātē |
prātaḥ saṅgavē sāyaṃ |
asurā apaśyañcamasaṃ ghṛtasyā pūrṇagg
svadhām || 53 ||

tamupōdatiṣṭhantamājuhavuh |
tēnā saṃvathsara ūrjamavārundhata |
tē dēvā amanyanta |
amī vā idamābhūvanṇ |
yadvayaggsma iti |
ta ētāni cāturmāsyānyāpaśyanṇ |
tāni nirāvapanṇ |
tairēvaiṣāṃ tāmūrjamavṛñjata |
tatō dēvā abhāvanṇ |
parā'surāḥ || 54 ||

yadyajātē |

yāmēva dēvā ūrjāmaṅvārūndhata |

tāṃ tēnāvārundhē |

yatpitṛbhyaḥ karōti |

yāmēva pītara ūrjāmaṅvārūndhata |

tāṃ tēnāvārundhē |

yadāvasathē' nnaḡ harānti |

yāmēva mānuṣyā ūrjāmaṅvārūndhata |

tāṃ tēnāvārundhē |

yaddakṣiṇāṃ dadāti || 55 ||

yāmēva paśava ūrjāmaṅvārūndhata |

tāṃ tēnāvārundhē |

yaccāturmāsyairyajātē |

yāmēvāsūrā ūrjāmaṅvārūndhata |

tāṃ tēnāvārundhē |

bhavātyātmanā |

parā'sya bhrātrīvyō bhavati |

virājō vā eṣā vikrāntiḥ |

yaccāturmāsyāni |

vaiśvadēvēnāsmīnlōkē pratyātiṣṭhat |

varuṇapraghāsairantarikṣē |
sākamēdhairamuṣminlōkē |
ēṣa haṭvāvai tathsarvaṃ bhavati |
ya ēvaṃ vidvāgścāturmāsyairyajātē || 56 ||

maṇuṣyā apasyañcamasaṃ ghṛtasyā pūrṇagg svadhāmasūrā
apasyañcamasaṃ ghṛtasyā pūrṇagg svadhāmasūrā
dadātyatiṣṭhacātvarī ca || 9 ||

agnirvāva saṃvathsaraḥ |
ādityaḥ parivathsaraḥ |
candramā idāvathsaraḥ |
vāyuranuvathsaraḥ |
yadvaiśvadēvēṇa yajātē |
agnimēva tathsāṃvathsaramāpnōti |
tasmādvaiśvadēvēṇa yajāmānaḥ |
saṃvathsarīṇāg svastimāśāsta ityāśāsīta |
yadvārunapraghāsairyajātē |
ādityamēva tatparivathsaramāpnōti || 57 ||

tasmādvaruṇapraghāsairyajāmānaḥ |
parivathsarīṇāg svastimāśāsta ityāśāsīta |
yathsākamēdhairyajātē |

cāndramāsamēva tadidāvathsaṛamāpnōti |
tasmāthsākamēdhairyajāmānaḥ |
idāvathsaṛiṇāg' svastimāśāsta ityāśāsita |
yatpitṛyajñēna yajatē |
dēvānēva tadanvavāsyati |
atha vā āsya vāyuścānuvathsaṛaścāprītāvucchiṣyētē |
yacchunāsīriyēṇa yajatē || 58 ||

vāyumēva tadanuvathsaṛamāpnōti |
tasmācchunāsīriyēṇa yajāmānaḥ |
anuvathsaṛiṇāg' svastimāśāsta ityāśāsita |
saṁvathsaṛam vā ēṣa ipsatītyāhuḥ |
yaścāturmāsyairyajata iti |
ēṣa ha tvai saṁvathsaṛamāpnōti |
ya ēvaṁ vidvāgścāturmāsyairyajatē |
viśvē dēvāḥ samāyajanta |
tē'gnimēvāyajanta |
ta ētaṁ lōkamājayann || 59 ||

yasminnagniḥ |
yadvaiśvadēvēna yajatē |
ētamēva lōkaṁ jāyati |

yasminnagniḥ |
agnērēva sāyūjyamupaiti |
yadā vaiśvadēvēṇa yajatē |
athā samvathsarasyā gṛhapātimāpnōti |
yadā samvathsarasyā gṛhapātimāpnōti |
athā sahasrayājīnāmāpnōti |
yadā sahasrayājīnāmāpnōti || 60 ||

athā gṛhamēdhināmāpnōti |
yadā gṛhamēdhināmāpnōti |
athāgnirbhāvati |
yadā'gnirbhavati |
athā gaurbhāvati |
ēṣā vai vaiśvadēvasya mātrā |
ētadvā ētēṣāmavamam |
atō'tō vā uttarāṇi śrēyāḡsi bhavanti |
yadviśvē dēvāḥ samayajanta |
tadvaiśvadēvasyā vaiśvadēvaṭtvam || 61 ||

athādityō varuṇaḡ rājānaṃ
varuṇapraghāsairāyajata |
sa ētaṃ lōkamājayat |

yasminnādityaḥ |
yadvāruṇapraghāsairyajātē |
ētameva lōkaṃ jāyati |
yasminnādityaḥ |
ādityasyaiva sāyujyamupaiti |
yadādityō varuṇaḡ rājānaṃ
varuṇapraghāsairayajata |
tadvāruṇapraghāsānāṃ varuṇapraghāsatvam |
atha sōmō rājā chandāḡsi
sākamēdhairayajata || 62 ||

sa ētaṃ lōkamajayat |
yasmigḡścandramā vibhāti |
yathsākamēdhairyajātē |
ētameva lōkaṃ jāyati |
yasmigḡścandramā vibhāti |
candramāsa ēva sāyujyamupaiti |
sōmō vai candramāḥ |
ēṣa ha tvai sākṣāthsōmāṃ bhakṣayati |
ya ēvaṃ vidvānthasākamēdhairyajātē |
yathsōmāśca rājā chandāḡsi ca samaidhanta || 63 ||

tathasākamēdhānāḡ sākamēdhaṭtvam |
athartavaḥ pitarāḥ prajāpātim pitarāṃ
pitṛyajñēnāyajanta |
ta ētaṃ lōkamājayann |
yasminnṛtavaḥ |
yatpitṛyajñēna yajatē |
ētamēva lōkaṃ jāyati |
yasminnṛtavaḥ |
ṛtūnāmēva sāyujyamupaiti |
yadṛtavaḥ pitarāḥ prajāpātim pitarāṃ
pitṛyajñēnāyajanta |
tatpitṛyajñasya pitṛyajñatvam || 64 ||

athauśadhaya imaṃ dēvaṃ tryāmbakairayajanta
prathēmahīti |
tatō vai tā aprathanta |
ya ēvaṃ vidvāgstryāmbakairyajatē |
prathātē prajāyā paśubhiḥ |
athā vāyuh paramēṣṭhinaḡ śunāsīriyēnāyajata |
sa ētaṃ lōkamājayat |
yasminvāyuh |

yacchunāsīriyēṇa yajatē |
ētamēva lōkaṃ jāyati |
yasminvāyuh || 65 ||

vāyōrēva sāyujyamupaiti |
brahmayādinō vadanti |
pra cāturmāsyayājī miyātā(3) na pramiyātā(3) iti |
jīvanvā ēṣa ṛtūnapyēti |
yadi vaśantāḥ pramiyātē |
vaśantō bhāvati |
yadi grīṣmē grīṣmaḥ |
yadi vaṛṣāsū vaṛṣāḥ |
yadi śaradī śarat |
yadi hēmaṇ hēmaṇtaḥ |
ṛturbhūtvā saṃvathsaramapyēti |
saṃvathsaraḥ prajāpātī |
prajāpātīrvāvaiṣaḥ || 66 ||

parivathsaramāpnōti sunāsīriyēṇa yajatē'jayanthasahasrayājina -
māpnōti vaiśvadēvatvaḡ sākamēdhairāyajata samaidhānta
pitryajñatvaṃ jāyati yasminvāyurhēmaṇtastrīṇi ca || 10 ||

ubhayē yuvaḡ surāmaḡmudāsthānni vai yasyā' prātaḡsavāna
ēkaikō'suryaḡ pavāmānaḡ prajā vai satramāsatāgnirvāva
sāḡvathsarō daśā || 10 ||

ubhayē vā udāsthāthsarvābhirmadhyatō'tra vāva brāhmaḡeṣvathā'
grhamēdhinaḡ ṡatḡṡaṡṡiḡ || 66 ||

ubhayē vāvaiṡaḡ ||

|| hariḡ ō(3)m ||

|| *iti kṛṡṡayajurvēdiya taittirīya brāhmaḡē prathamāṡṡakē caturthaḡ
praśnaḡ samāptaḡ* ||